2

Hekken, hagen en perceelsranden

Zorg voor Paard en Landschap

www.paardenlandschap.nl

Niet alleen u als paardenhouder maar ook anderen genieten van een fraai landelijk gebied, als ze op weg zijn naar hun werk, tijdens een dagje uit of op vakantie. Alleen al daarom loont het de moeite om uw grond, boerderij, huis, erf en gebouwen groen aan te kleden. Deze brochure vertelt puntsgewijs hoe u erf en terrein natuurlijk kunt inrichten met hekken, hagen en perceelsranden.

Statige boom

Een paard past in een landschap met bomen, houtsingels en een poel. Daar voelt het dier zich thuis. Het heeft behoefte aan beschutting, rust en afwisseling. Oude vormen van landgebruik als wind- en veekering zijn waardevol voor paardenhouders. Door op de erfafscheiding, perceelsgrenzen, langs de rijbak, rond de mesthoop, de voeropslag en de stal voor beplanting te kiezen, krijgt uw erf een groene, beschutte aanblik. Het is er goed toeven voor mens, paard en andere in het wild levende dieren.

Natuur op je erf halen is werken aan het welzijn voor mens en paard

Bomen: statig en schaduw
Bomen zijn vaak statig en beeldbepalend in het landschap. Op een warme zomerse dag dienen ze als parasol, ook voor uw paard. Maar een boom is veel meer: een uitkijkplaats en broedgelegenheid voor vogels, een groeiplaats voor mossen en korstmossen en een thuishaven voor insecten.

Alleenstaande bomen kunt u het beste aanplanten tussen twee weilanden. Ze staan niet in de weg en zijn eenvoudig rondom met stroom uit te rasteren. Bovendien kunnen de paarden dan in twee weilanden profiteren van de schaduw. Plant de boom niet aan de noordkant van een perceel, want dan biedt hij geen schaduw. Bomen midden in een weiland kunt u het beste omrasteren om vraat te voorkomen.

Boomgaard: appeltje voor paard en bezoeker
Een paar hoogstamfruitbomen van oude streekeigen rassen zorgen voor u en uw bezoekers letterlijk voor een appeltje voor de dorst. En voor een braaf paard is het een lekkere beloning. Een juiste soortkeuze die past bij de grondsoort is erg belangrijk voor het goed aanslaan van fruitbomen. Win advies in bij uw leverancier of bij landschapsbeheer.

Hagen: beschutting en nieuw leven
Paarden vinden beschutting tegen wind en regen achter een

Vlechtheg: levend kunstwerk

Een vlechtheg is een levend kunstwerk, dat ook een prima functie vervult. Zeker rond een paardenweide. Het is een oude manier van veekering, uit de tijd voor het prikkeldraad. Gebruik voor een vlechtheg doornige struiken om te voorkomen dat het vee de heg opeet. Als de aanplant een stamdiameter van ongeveer 5 cm heeft, kan het vlechten op een natuurlijke manier beginnen. Kap de stam gedeeltelijk in en leg de stuiken (lange staken) op elkaar in de lengterichting. De nieuwe loten richten zich omhoog en vlechten zich door de liggende stuiken heen. Zo ontstaat een stevige afscheiding die er landschappelijk mooi uit ziet. Een stroomdraadje op driekwart tot één meter afstand beschermt de heg tegen overdadige vraat. Het is een afrastering die honderden jaren mee gaat.

Knotbomen goed voor de tanden

Knotbomen langs de sloot verstevigen met hun wortels de oever. De wilgentakken voert u in de winter aan de paarden. Bijten op houtige gewassen heeft een positieve invloed op de tanden. Door elk jaar een aantal wilgen te knotten heeft u in de zomer altijd schaduw en elke winter takken. Zorg wel dat de dieren niet aan de knotboom zelf kunnen knagen, dat overleeft de boom niet.

singel of haag. Zelf biedt het u meer privacy. Houd rekening met het voorkomen van dazen en paardenhorzels. Laat hagen niet te hoog worden. Maak 'tochtgaten', zodat een paard er zelf voor kan kiezen om in de wind te gaan staan. Dazen en horzels maken dan minder kans. Hagen en singels zijn van groot belang voor dieren als grauwe vliegenvanger, ekster, wezel, egel en muizen. Vleermuizen en sperwers jagen graag langs lijnvormige elementen van beplanting. Variatie in haagsoorten zorgt voor een afwisselend beeld.

Natuurlijk weilandbeheer

Vaak krijgen paarden op stal een aangepast rantsoen waarmee ze zomer en winter in vorm blijven. Goed afgestemde, minimale bemesting levert grotere verscheidenheid op aan plantensoorten in het weiland. Dit zorgt voor een gevarieerd en eiwitarm menu voor uw paard. Gebruik geen gewasbeschermingsmiddelen. Daardoor kan de soortenrijkdom en dus de variatie in het menu achteruit gaan. Overtollige hoekjes zijn van belang als foerageergebied voor vogels en insecten.

Denk aan subsidies voor bomen, hagen, poelen en andere elementen

Plantensoorten: oud en inheems

Als u besluit tot de aanplant, laat u dan goed informeren over de soorten. Ze zijn niet allemaal geschikt voor paarden, of ze hebben niet veel waarde voor vogels. Oude inheemse soorten die thuishoren in de streek zijn altijd goed. Ze hebben zich gedurende vele honderden jaren aangepast en kunnen zich handhaven. Variatie is belangrijk: iedereen kent het voorbeeld van een paard dat teveel eiwitrijk gras heeft gegeten en hoefbevangen raakt. Te veel is niet goed maar een klein beetje kan helende eigenschappen hebben. Let op giftigheid van soorten voor paarden. Van taxus is dat bekend, maar er zijn nog veel meer giftig soorten.

Sloot als afscheiding

In waterrijke gebieden heeft u soms nauwelijks of geen hekken of andere afscheidingen nodig. Blijf wel alert op het intrappen van slootkanten of het te water raken van uw paard.

Afrastering: Ook noodzaak voor beplanting

Als paarden knagen aan hout, geeft dat aan dat ze zich vervelen of dat ze een tekort hebben aan een stof die juist in het hout zit. Voor de beplanting is het funest als de schors en de eerste laag daaronder, het cambium, in de paardenmond verdwijnt. De boom is dan ten dode opgeschreven. Zorg voor een goede afscherming. Stroomdraad is hiervoor het meest geschikt.

Poel: watervoorziening en libellen

Poelen hebben de naam dat ze een kweekplaats voor muggen zijn. Dit is alleen het geval als de paarden langs de hele poel bij het water kunnen en alles stuktrappen. Als een rijke en gevarieerde oeverbegroeiing de kans krijgt en de paarden er een tijdje wegblijven, zuiveren de aanwezige planten het water. Er ontstaat een heldere poel vol leven. Als die goed in balans is, maak dan eenderde van de poel toegankelijk voor uw paarden. Overigens is de aanleg van een poel afhankelijk van de ondergrond. Laat u goed voorlichten.

Deze serie bestaat uit vijf folders:

1. **Zorg voor Paard en Landschap**
2. **Hekken, hagen en perceelsranden**
3. **Landschappelijke inpassing gebouw en erf**
4. **Financiering van natuur en landschap**
5. **Natuurlijk begrazen**

Te bestellen via www.paardenlandschap.nl of bel 0318 - 578 357

Een poel met historie?

Vroeger kwamen er in het agrarische gebied veel poelen en dobbes voor. Vaak waren ze in gebruik als drinkplaats voor het vee en zijn ze later gedempt. Probeer eens na te gaan met een historische atlas of oude topografische kaart of dit bij u het geval was. Zo ja, dan kunt u met een nieuwe poel bijdragen aan het landschap en aan de cultuurhistorie van uw streek!

Zorg voor Paard en Landschap

SRP Sectorraad Paarden

SBNL Organisatie voor particulier en agrarisch natuurbeheer

KNHS

Landschapsbeheer Nederland

KNHM Werken aan de leefomgeving

ptc+ praktijkleren

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

VSBfonds

Nationale Postcode Loterij

Tekst en fotografie: SBNL, Landschapsbeheer Nederland, KNHS, KNHM, PTC+, Alterra, Tjitte Zuur, Kristianne van der Put, Roelof Jan Koops en F. Van Hintum. Ontwerp: Vormaten Ontwerpers. Uitgave: April 2007